

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Львівський торговельно-економічний університет
Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України
ВПГО «Спілки аудиторів України»
Аудиторська компанія ТОВ «Варіанта»
Державна вища техніко-економічна школа
ім. Броніслава Маркевича в Ярославі (Польща)
Вища школа економіки і менеджменту в публічному
адмініструванні у Братиславі (Словаччина)**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В
УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»**

**МАТЕРІАЛИ ХІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ**

**26 жовтня 2023 року
Мукачево**

УДК 657:658
A43

Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції, 26 жовтня 2023 р., м. Мукачево. – 393 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю», в яких розглядаються методологічні, методичні та практичні засади обліку, аналізу та аудиту в контексті розвитку економічної науки та практики. Окреслено коло проблем і запропоновані пропозиції щодо покращення змісту і якості обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю будуть цікавими і корисними для науковців і практиків усіх галузей економіки.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (протокол № 9 від 23 листопада 2023 р.)

КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ ТА ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО УПРАВЛІННЯ	
Війчук Т.І.	207
ПРИНЦИПИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	
Вінницька О.А., Чолинець Я.В.	209
ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	
Гаврилець О.В., Цимбалюк Р.М.	211
РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	
Гозора В., Гальо Я.	213
УКРАЇНСЬКІ МЕБЛЕВІ КЛАСТЕРИ ЯК ОДИН З ДРАЙВЕРІВ ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	
Гулянич В.І., Головачко В.М.	216
КЛАСИФІКАЦІЯ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Дубас Д.Я., Герасимов В.В.	217
ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ ГАЛУЗІ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ	
Зінкевич В. І.	219
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯМ У РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОМИСЛОВИХ КОМПЛЕКСАХ	
Іванов А.М.	221
ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА РІВНЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ	
Карась П.М., Довганенко Я.І.	223
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	
Квашук О.В.	225
ВІДБУДОВА ЕКОНОМІКИ: НАПРЯМКИ, ВАЖЕЛІ, ІНСТИТУТИ	
Козир Ю.Р.	227
МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ	
Конопельнюк Т.А.	229
ЦИФРОВА МОДЕРНІЗАЦІЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСА	
Лапчук Я.С.	231
ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ АДАПТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ	
Лизанець А.Г., Пак Д.О.	233
ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИЧНИХ МЕТОДІВ ОЩАДЛИВОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ	
Ліба Н.С., Чучка І.М., Брецько Ю.Ю.	235
МІГРАЦІЙНА КРИЗА В УКРАЇНІ: ОЦІНКА ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	
Луц А.В., Матвійчук С.С.	237
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	

підходів та визначають системи управління високотехнологічними підприємствами в умовах волатильності цифрового середовища і розкриває взаємозв'язок процесів еволюційного розвитку системи управління у поєднанні з революційним переходом елементів системи управління з одного якісного стану до іншого, умовлене мінливістю інституційних умов [1, с. 229].

Механізм адаптивного розвитку системи управління високотехнологічними підприємствами визначає порядок взаємозв'язку окремих підсистем та елементів, центральною ланкою якого є процес адаптивного розвитку, що підтримується підсистемами інформаційного, інструментально-методичного, програмно-технічного та кадрового забезпечення, відрізняється особливостями реалізації детермінованого підходу до циклічного розвитку високотехнологічних підприємств, а також можливістю встановлення організаційних зв'язків між факторами та цільовими установками адаптивного розвитку системи.

Список використаної літератури:

1. Калініченко З.П. Проблеми адаптивного управління бізнес-системами в умовах впливу дестабілізаційних факторів в Україні. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 3. С. 222 – 231.
2. Крисько Ж. Л. Адаптація підприємства до зовнішнього середовища через механізм реструктуризації. Галицький економічний вісник. 2019. № 2. С. 38–42.
3. Погорелов Ю. С. Моделювання розвитку підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 10. С. 51–59.

Лизанець А.Г.,

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму,

Пак Д.О.,

здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент»,
Мукачівського державного університету

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИЧНИХ МЕТОДІВ ОЩАДЛИВОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

На сучасному етапі розвитку бізнес-середовище кидає вітчизняним підприємствам нелегкі та, деколи, неочікувані виклики. Політична та економічна нестабільність, воєнні конфлікти, природні лиха та техногенні кризи ставлять перед керівниками підприємств, зокрема і в Україні, непросте завдання – пошук ефективних шляхів оптимізації, покращення бізнес-процесів та якості продукції, що є невід'ємною складовою у формуванні конкурентної переваги.

Одним із актуальних та ефективних інструментів, що допомагають у досягненні цих цілей, є впровадження методів ощадливого виробництва і, зокрема, Lean-методології [1]. Ця методологія представляє собою розгалужений комплекс

дій, спрямованих на аналіз поточної діяльності підприємства, швидкої розробки та впровадження покращень, які здатні протягом короткого терміну кардинально змінити стан операційного механізму підприємства. Одною з ключових переваг цієї методології є її універсальність – здатність пристосуватись до будь-якої операційної системи чи виду діяльності, від технологічної схеми виготовлення продукції у сфері матеріального виробництва до процесу надання сервісних послуг (транспортних, логістичних, інформаційних, освітніх тощо).

Lean-менеджмент бере свій початок від виробничої системи Toyota з середини ХХст. і на сьогоднішній день є впровадженим у великій кількості відомих компаній різних галузей (Bosch, Walt Disney, Kodak, Київстар, МХП, Нова Пошта та багато інших). Ключовою складовою при реалізації Lean-підходу виступає вмотивований персонал, в той час при традиційному підході на першому плані – дохід та економічна вигода.

Lean-менеджмент є клієнтоорієнтованою методологією, яка передбачає систематичний розвиток персоналу та бізнес-процесів з метою створення цінності для клієнтів і забезпечення приросту капіталу компанії при одночасній мінімізації витрат ресурсів [2].

З точки зору кінцевого споживача цінність – це ті кроки, які формують готовий продукт, які правильно виконані з першого разу, за які готовий заплатити клієнт. На практиці це утворює безперервну систему покращення, головними цілями якої є: оптимізація операційних процесів; підвищення якості продукту; удосконалення шляхів виявлення та усунення браку та збоїв.

Шлях до запровадження покращень варто розпочати з пошуку «втрат» – операцій, виконання яких не приносить цінності продукту, а, відповідно, й клієнту. Спеціалісти з оцядливого виробництва - Lean-практики пропонують швидкий та дієвий спосіб пошуку цих втрат, які можуть являти собою транспортування, зайві рухи, очікування, дефекти, або ж нереалізований потенціал персоналу чи обладнання. Пошук втрат реалізується через картування виробничих процесів і полягає в тому, щоб спостерігати за роботою працівників, відобразити ці процеси на папері, пошуку проблем та їх корінних причин.

Ефективним інструментом, який використовують для пошуку втрат при здійсненні операційних процесів, вважають метод, що отримав назву «А3». Цей метод пропонує цикл з семи етапів: описати проблему, розділити її на частини, встановити цілі, відшукати кореневі причини, розробити контрзаходи, оцінити результати, стандартизувати змінений процес. Логічним завершенням впровадження будь-яких заходів, щодо покращення виробництва є описаний та стандартизований процес[2].

Незамінним інструментом на шляху до вдосконалення виробничих процесів є стандарт 5S – стандарт організації робочого місця (зони), що складається з п'яти кроків: сортування, збереження порядку, збереження в чистоті, стандартизація, удосконалення. Це дієвий спосіб, що допоможе залишати робочі місця працівників прибраними, а головне підвищити ефективність праці, за рахунок зменшення часу на пошук необхідних предметів.

Тож, варто відмітити два головні принципи Lean-культури, які є необхідною

основою її впровадження та отримання необхідного ефекту від використання в рамках операційної системи: *постійне покращення* – процес вдосконалень не закінчується ніколи, так як ні технології, ні середовище не стоїть на місці. Світ змінюється і разом з ним повинні змінюватись підходи до ощадливого та ефективного виробництва. *Стандартизація* – «завершальний акорд» у будь-якому процесі покращення. Негативною рисою операційних систем є її інертність та прагнення повернутись до сталої діяльності. Стандарти є необхідними кроками, для затвердження нових методів та принципів виробництва, без яких, тільки-що налагоджений процес з часом знову повернеться до старих звичаїв роботи.

Список використаної літератури:

1. Карта процесу в Lean-методології, URL: <https://lean.org.ua/lean-process-map>
2. Майк Ротер Вміння бачити бізнес-процеси: Створення цінності та зменшення втрат /Майк Ротер, Джон Шук; перекл. з англ. Катерина Гуменюк. – Бібліотека Лін Інституту. – Київ: Пабулум, 2017. – 132с.

Ліба Н.С.

д-р екон. наук, , професор кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,

Чучка І.М.,

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,

Брецько Ю.Ю.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,

спеціальність 051 «Економіка»,

Мукачівський державний університет

МІГРАЦІЙНА КРИЗА В УКРАЇНІ: ОЦІНКА ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Повномасштабна російська збройна агресія спонукала мільйони українських громадян до виїзду за межі країни в пошуках безпеки. Чимало з них уже повернулися додому або планують своє повернення, тоді як інші лише планують від'їзд. Ці зміни впливають на соціально-економічну сферу, обороноздатність країни, її позиціонування у світі та призводять до наслідків, що впливатимуть на українські реалії в середньо- та довгостроковій перспективі.

Серед основних видів міграції населення, які наразі спостерігаються в Україні, можна виокремити такі:

- міграція за кордон. Станом на кінець 2022 р. понад 7,8 млн українських біженців були змушені залишити Україну, майже 4,7 млн з них отримали тимчасовий захист. Обсяги міграції перевищують усі показники за період незалежності України з 1991 р.;

- внутрішні переміщення всередині країни. За даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), переміщення населення всередині України охопило близько 8 млн осіб;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>